

Bel Olid. Ezbidearen kontra

Itzultzailea, idazlea eta parekidetasunaren aldeko borrokaren ikur da Bel Olid (1977, Mataró, Herrialde Katalanak). Hamar liburutik gora publikatu ditu eta 2015az geroztik Hizkuntza Katalanaren Idazleen Elkarteko presidentea da. 2017ko abenduaren 21eko hauteskundeetan CUPeko zerrendetan aurkeztu zen.

“Sortzaileon ardura da mezu normatiboak haustea”

Saioa Baleztena

@SaioB

ARGAZKIAK: JORDI BORRÁS

Literatura lanabes

“Matarón jaio nintzen duela 41 urte. Txikia nintzenean amak 14 orduz lan egiten zuen jostunen lantegi ilegal batean. Beti pentsatu izan dut begi onez ikusita ez zegoen testuinguru hartan koxkortu izanak oparitu didala, beldurrik gabe, kexuka ibiltzera ohituta egoteko gaitasuna. Literatura lanabesa dut, gizarteek elkarbizitzeko ditugun zailtasunak miatzeko. Nire helburua ez da inoiz izan salaketa egitea, baina, egia da, idatzitakoak irakurtzean lan denek dutela denuntzia usaina. Funtsen normalizatuta ez dauden gaien inguruan idazten dut”.

Noiz eta nola piztu zitzaizun literaturarekiko interesa?

Irakurtzen ikasi nuenean. Den-dena irakurtzeko obsesio moduko bat sartu zitzaidan gorputzean; eta dena ez da liburuak bakarrik, baizik eta, kaleko kartelak, eta ikusten nituen letra oro. Libururik gabeko familia batean jaio nintzen, beraz, etxean genituen liburuak nireak ziren; kulturaz hitz egiten genuen baina literaturaz sekula ez.

Zeintzuk izan dira zure erreferenteak?

Eskolan eta institutuan ezagututakoak, gehien bat, eta handitzen joan nintzen heinean, neronek bilatzen nituen erreferenteak. Lehen hamabost urteetan modu desordenatuan irakurri nuen. Orain aldiz, interesatzen zaidana irakurtzen dut bakarrik.

Katalanaren Idazleen Elkarteko presidentzia kexuka ibili izanagatik eskaini omen zizuten. Zergatik?

Tira, betidanik kexatu izan naiz gustuko ez ditudan gauzak salatzeke. Beraz, ulergarria da ikuspuntu bera defendatzen dutenen bozeramaile funtzioa eskuratzea. Hala ere, egia da kexak begi txarrez ikusten direla gaur egun, batez ere emakumezkoa bazara, irribarre egin eta isiltzera kondenatuta baitzaude.

2010ean Documenta saria irabazi zenuen *Una terra solitària* lanagatik. Nola eragin zuen horrek zure ibilbidean?

Oso garrantzitsua izan zen! Itzultzaile gisa lan mordoa eginga nuen ordurako, baina nik ez nuen hartu-emanik argitaletxeekin. Eskuizkribu bat bidaltzen banuen ez zuen inork irakurtzen. Beraz, niretzat lan bat publikatzea oso zaila zen ez bazen sari baten bitartez. Documenta sariak lanak argitaratzeko ateak zabaltzen zitzaizkidan eta, bi urte geroago, Roc Boronat sariari esker publikatu nuen nire bigarren liburua, *La mala reputació*. Hirugarren lana publikatzeko ez dut saririk behar izan [barreak].

Zein da zure ustez emakumezkoen lanari kulturak aitortzen dion tokia?

Hainbat indizek erakusten dute kultura kontsumitzaileen artean gehiago garela

emakumezkoak. Berdina gertatzen da arte forma ez ezagutuen artean. Aldiz, ezagupena duten arte formetara jauzi egindakoa emakumezkoak desagertzen gara. Beste modu batera esanda, emakumeok gai gara egunero etxean sukaldean aritzeko, baina bost izarreko chefa izan nahi duenak gizonezkoa izan behar du. Tira, batetik jakina da emakumeok dugula zaintzarekin lotuta dauden jardunen ardura, eta beraz, ordu horietan guztietan kreatibitateko tarterik gabe gelditzen gara. Baina bestalde, erabat maskulinizatutako kanonak nagusi dira gurean.

Zenbateraino hobetu da egoera?

Egoera hobetu da baina martxa desberdinetan goaz. Legoa adibide bikaina da. Ni txikia nintzenean Legoa lauki karra-tuak ziren bakarrik. Gerora giza-figuretan bilakatu zuten, kolore guztietakoak, mutil edo neskentzat. Baina urteak pasa dira eta atzeraka goaz: mutilak eta neskak bereizi bakarrik ez, emakumezkoentzako Legoak arrosa kolorekoak dira orain eta, normalean, zainketarako

"Ni hobeto nago nire amarekin alderatuta, eta aldi berean, bera hobe zegoen nire amona baino. Objektiboki gertuago gaude berdintasunetik, baina borroka luzea izango da".

lanei lotutakoak. Egia da ni hobeto nagoela nire amarekin alderatuta, eta aldi berean, bera hobe zegoela nire amona baino. Objektiboki gertuago gaude berdintasunetik, baina borroka luzea izango da.

Zure azken obren artean dago *Alana i Alada*, maitasun erromantikoaren kontrako haurrentzako liburua. Zein izan da zure helburua?

Tira, nik ez nuen honen inguruan idatzi nahi, baina atera zitzaidan. Hein batean, interesa dut urte askotan miatu diren ereduetatik haratago iristeko, eta baita ere, haur eta gazteei erakusteko komunikabideek, musikaren industriak, zinemagintzak eta gizarteak orohar errepikatzen dituzten harreman motetatik haratago errealtate zabala dagoela. Gaur egun otzantasunari lotutako ideiak indartzen ditu sistemak,

behin eta berriz, han-hemendik datozen narratiba guztien bitartez. Liburu honekin azpimarratu nahi izan dut edozein harremanetan bestearen askatasuna errespetatzeko garrantzia. Sortzaileon ardura da mezu normatiboak haustea.

CUPEko zerrendetan zinen A21ean. Kataluniako Parlamentuan sekula baino emakume gehiago dauden arren, Legebiltzarreko Mahaian bakarra dago.

2015ean Parlamentuak aho batez onartu zuen Berdintasunaren Legea hausten du. Lotsagarria da berdintasunaren alde bozkatu zuten alderdi politikoek beren hitza ez betetzea, eta ondorioz, zigortu beharko litzateke. Ez dago besterik. Legeak esaten badu emakumezkoen eta gizonezkoen errepresentazioak parekidea izan behar duela, legea bete beharra dago. Eta ez bada lehen botazioan ateratzen, parekidea izan arte bozkatuko dugu. Funtsean, agerian gelditzen da alderdi politikoek dituzten marra gorrien artean ez dagoela berdintasunarena eta beraz, gizon eta emakumeon arteko berdintasuna hautazkoa da. ■